

6. Fayllarni arxivlash va kompyuter viruslaridan saqlanish

Akademik litseylar uchun qisqa atamalar glossariysi

Ushbu glossariy mavzuni o'zlashtirishda uchraydigan asosiy tushunchalarni sodda va aniq izohlar bilan bayon qiladi.

No	Atama	Izoh	Qo'llanishi
1	Arxivlash	Fayl va papkalarni ixchamlashtirib bitta arxiv faylga joylash jarayoni.	Bir nechta hujjatni ZIP fayl qilib yuborishda ishlatiladi.
2	Arxivator	Fayllarni siqish va arxivdan chiqarish uchun mo'ljallangan dastur.	WinRAR, 7-Zip va WinZip arxivatorlarga misol bo'ladi.
3	Siqish darajasi	Fayl hajmini kamaytirish miqdorini bildiruvchi ko'rsatkich.	Yuqori siqish ko'proq vaqt talab qilishi mumkin.
4	ZIP	Keng tarqalgan arxiv fayl formati.	Elektron pochta orqali bir nechta faylni yuborishda qulay.
5	RAR	Ma'lumotlarni yuqori darajada siqish imkonini beruvchi arxiv formati.	Katta fayllarni qismlarga ajratib saqlashda ishlatiladi.
6	Arxivdan chiqarish	Arxiv fayldagi ma'lumotlarni asl holatida qayta tiklash jarayoni.	ZIP fayl ochilib, ichidagi hujjatlar papkaga chiqariladi.
7	Parolli arxiv	Ichidagi ma'lumotlarni ochish uchun parol talab qiladigan arxiv.	Maxfiy hujjatlarni yuborishda qo'llanadi.
8	Zaxira nusxa	Muhim fayllarning qo'shimcha ko'chirmasini yaratish.	Virus yoki texnik nosozlikda ma'lumotni tiklashga yordam beradi.
9	Kompyuter virusi	Kompyuterga zarar yetkazishi, ko'payishi yoki ma'lumotlarni buzishi mumkin bo'lgan zararli dastur.	Shubhali faylni ochish orqali virus yuqishi mumkin.
10	Zararli dastur	Foydalanuvchiga zarar yetkazish yoki ruxsatsiz amal bajarish uchun yaratilgan dastur.	Virus, troyan, josus dastur va ransomware shular jumlasidan.
11	Antivirus	Zararli dasturlarni aniqlash, bloklash va o'chirish uchun mo'ljallangan dastur.	Kompyuterni muntazam skanerlashda ishlatiladi.
12	Skanerlash	Fayl, papka yoki tizimni virus va xavfli obyektlarga tekshirish jarayoni.	Fleshka ulanganidan keyin skanerlash tavsiya etiladi.
13	Karantin	Shubhali yoki zararli faylni tizimdan ajratib qo'yish holati.	Antivirus xavfli faylni karantinga joylashtirishi mumkin.
14	Fishing	Foydalanuvchini aldab, parol yoki shaxsiy ma'lumotlarini olishga qaratilgan firibgarlik usuli.	Soxta bank xabari yoki soxta login sahifasi orqali amalga oshiriladi.
15	Troyan dastur	Foydali dasturga o'xshab ko'rinadigan, lekin zararli amal bajaradigan dastur.	Bepul dastur ko'rinishida yuklab olinishi mumkin.
16	Ransomware	Fayllarni shifrlab, ochish uchun pul talab qiladigan zararli dastur.	Zaxira nusxa ransomware zararini kamaytiradi.
17	Firewall	Tarmoqdan keladigan va chiqadigan ulanishlarni nazorat qiluvchi himoya vositasi.	Ruxsatsiz kirish urinishlarini bloklashda yordam beradi.

№	Atama	Izoh	Qo'llanishi
18	Yangilanish	Dastur yoki tizimdagi xatolarni tuzatish va xavfsizlikni oshirish uchun chiqariladigan o'zgartirish.	Operatsion tizimni yangilab turish viruslardan himoyani kuchaytiradi.
19	Xavfsiz parol	Taxmin qilish qiyin bo'lgan, harf, son va belgilar aralashmasidan tashkil topgan parol.	Elektron pochta va ijtimoiy tarmoq hisoblarini himoyalashda zarur.
20	Ikki bosqichli tasdiqlash	Hisobga kirishda paroldan tashqari qo'shimcha kod yoki tasdiq talab qiladigan himoya usuli.	Hisob buzilishining oldini olishda samarali.